

Folkert Nicolaas van Loon (1775-1840)

Een baanbrekende scheepsontwerper uit Friesland

Hoognok, vierkant sprietzeil, steile bezaan, bezaantuig, hoog gaffelzeil, hoge vallende bezaan, bezaan, hoge nokzeil, oude vierkante sprietzeil, zware hoognokzeil, vallende bezaan,, gaffelvleet, oude schoverzeil, schonervleet, hoekervleet, bezaanzeil, brede bezaan, smalle fok, kleine bezaan, sprietzeil, gaffelzeilen, schonervleet, oude Nederlandsche staande gaffel, vleet, gaffeltuig, gewone vallende bezaan, kottersvleet, tweemast rinkelaarstuig

Bij het lezen van 'Beschouwing van den Nederlandschen Scheepsbouw' en 'Handleiding tot den Burgerlijken Scheepsbouw' bekruipt mij het gevoel met een wonderlijk, veelzijdig man te doen te hebben. De presentatie in Sneek versterkt dit gevoel. Bij blijft dat hij de bakermat gelegd heeft voor de industriële bouw van binnenschepen. Hij was begeesterd door de 'snelle zeilaadje,' zoals hij dat zo mooi kon uitleggen. Hiervoor deed hij onderzoek, maakte zijn berekeningen en ontwierp het dan nog houten binnenvaartschip. Hij moet kennis hebben gehad van de experimenten van Chapman (1721-

1808), of hij was z'n eigen genie bij de ontwikkeling en het gebruik van zijn 'sleeptank'. Ook ontwierp hij nog "De draaijende hane-pooten, aan den top van den mast, door mij in 1825 uitgevonde" en de "omgekeerde overnaadse bouw, met de breeuwnaad aan de bovenkant". Volgens hem was dit niet alleen gunstig bij het breeuwen, maar ook voor de koershouding. Het schip zal door deze manier van overnaadse bouw minder wraak leveren, minder verlijeren.

In de wat afstandelijke ruimte van de doorgangshal in het museum komt dit onderwerp goed tot zijn recht. De wat excentrieke scheepsontwerper in een wat kille ruimere, glasheldere omgeving. Ik loop hier graag, Vandaag is het rustig, dus heb ik alle tijd dit fenomeen te ontleden. Aan het einde van de rondgang heb ik mij een aardig beeld gevormd.

De twee werken van Folkert N. van Loon zijn zeer de moeite waard om te lezen. En hoewel het allemaal nogal theoretisch is, is de tekst een zeer goede aanvulling om de praktijk beter te begrijpen. Het zou interessant zijn deze overpeinzingen te vergelijken met hedendaagse ontwerpen, van bijvoorbeeld de lemsteraken. En in hoeverre zou "eene gegroefde kiel" zoals door Van Loon aanbevolen, van invloed zijn op onze moderne rond- en platboomde schepen?

Fries Scheepvaartmuseum, Kleinzand 14, Sneek, tel. 0515 414 057, www.friesscheepvaartmuseum.nl

